

ЛИТЕРАТУРЕНЪ ЧАСЪ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ЛИТЕРАТУРА, ИЗКУСТВО, НАУКА И ОБЩЕСТВЕНИ ВЪПРОСИ

БРОЯ
4
ЕВН

ЛИТЕРАТУРЕНЪ ЧАСЪ

Излиза всѣка сръда, годишно 40 броя.
Издава: КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „АЗБУКА“ А. Д.
ул. Бачо Киро № 2, София. Телефонъ 30-72
Всичко да се изпраща на този адресъ

LITERATUREN TCHAS

Hebdomadaire littéraire, artistique et scientifique
РЕДАКТОРЪ: П. К. ЧИНКОВЪ
София, 19. VI. 1935. Година седма

Годишенъ абонаментъ 140 лв., полугодишенъ
75 лв., за странство 200 лв. Обявления: 4 лв.
на кв. см. предплатени. Обявления въ хрониката
10 лв. на редъ. На настоятели специални отстъпки.
Ржкописи назадъ не се връщатъ

11 (280)

Годишниката завърши — годишниката започва

Съ благородните усилия на писателите и обществениците, групирани около „Литературенъ Часъ“, съ безкористната морална подкрепа на приятелите на нашето дѣло преди всичко съ щедрата материална помощ и съ върната привързаност на хиляди абонати и читатели на вестника, ние привършваме, съ този брой, текущата годишниката.

Следъ промѣната, която Книгоиздателство „Азбука“ А. Д. направи въ ръководството на редакцията на своето издание и която промѣна бѣ наложена отъ дългогодишния мѣстъ на това издателство при издаването на вестника, продиктувана отъ грижата за запазването на едно голѣмо културно дѣло, започнало да се руши отъжтре, вестникътъ трѣгна безспорно къмъ възходъ и успѣ въ съвсемъ кратко време да сгруппира около себе си най-видните представители на българския духовенъ животъ. Ние сме особено горди за това, защото отбелязахме само за няколко седмици едно постижение, каквото други редакции не сж могли да регистриратъ и следъ цѣла година.

Всѣ пакъ, бърземе да признаемъ веднага, че онова, което нава редакция на вестника направи презъ тѣзи няколко седмици, не задоволява преди всичко самите насъ. Усилията на редакцията на „Литературенъ Часъ“, амбициите на най-близките сѣтрудници и приятели на вестника целятъ много по-далечъ отъ точката, на която завършваме днесъ годишниката.

Ние имаме твърдата воля и честното намѣрение да направимъ отъ „Литературенъ Часъ“ истинско огнище на българската духовна култура, истинска свободна трибуна на българската общественостъ. Ония, които творятъ тази

култура и движатъ тази общественостъ — писатели, художници, артисти, учени, общественици, журналисти, — ще бждатъ презъ цѣлата идна годишниката на поста си въ страниците на вестника, обединени отъ общата воля за творчество на голѣми духовни ценности и за безкористна обществена служба.

Нека малкото, което успѣхме да дадемъ въ последните няколко броя на вестника, нека имената на голѣмите писатели и общественици, които дадоха своите приноси въ страниците на „Литературенъ Часъ“, нека общото подобрене, което се създаде както въ редакционенъ, така и въ техническо отношение за такъвъ късъ периодъ, бжде гаранцията на нашите читатели и приятели за по-нататъшното издигане на единствения въ този моментъ литературенъ седмичникъ, който има абсолютно безпристрастно, но строго отношение къмъ всички прояви на културния и общественъ животъ на страната.

Годишниката завърши. Но за насъ, които имаме искреното намѣрение да направимъ най-големия по обемъ литературенъ седмичникъ, същевременно и най-големъ по рангъ на сѣтрудниците и по стойностъ на материалите органъ на българската култура и общественостъ, работата тепърва започва. Презъ идната годишниката „Литературенъ Часъ“ трѣбва да даде и ще даде много повече отъ това, което даватъ сѣбратята му и което е далъ самъ той. Ние ще напиемъ всичките си сили за това, като ще разчитаме и на подкрепата на нашите читатели и приятели. Всѣко честно усилие за подобрене на вестника ще приобщимъ къмъ нашите усилия.

Годишниката започва...
„Литературенъ Часъ“

П. Славейковъ и нашето време

отъ Владимиръ Василевъ



Собствено, за Пенчо Славейкова ще може да се говори всѣко време. Защото той принадлежи на всѣко ново поколение. И, като странника въ пѣсенята, призовава неговата съвестъ...

Едни, съ открити чела, излизатъ на неговия призивъ — защото носятъ въ себе си борческите стимули на неговото културно проникновение и воля.

Други, наопаки, съскатъ или намиратъ за удобно да мълчатъ. Славейковъ имъ тежи, смущава ги, не ги оставя на мира. Защото чувствуватъ какъ всѣка неговата дума се извива като камшикъ надъ главите имъ. И тѣ го отричатъ. Или го признаватъ, но по такъвъ начинъ, че признанието имъ е бѣгство, предъ него.

И „посвещения“ и славословията на „литературните имъ гласове“ става кошунство съ името му. Проста калкулация за тиража...

Въ сжщностъ тѣ го ненавиждатъ. И се боятъ отъ него! Защото Пенчо Славейковъ е единъ строгъ сѣдия. Той непрестанно

но иска, безъ никой да може да разчита на най-малката му снисходителностъ.

Славейковъ иска личността и въ литературата и въ живота, и въ частната, и въ обществената дейностъ, и въ мисълта и въ дѣлото.

Той иска, преди всичко, човѣкътъ отъ установенъ духовенъ и мораленъ форматъ. Личностъ устроена на категорични идеи и сили, на които остава върна до край и които позволяватъ да знаеме всѣки моментъ де да я диримъ и въ какво ще я намеримъ. Самоутвърдението въ нейната истина, патосъ — въ отстояването и въ действието. И затова Славейковъ е противъ човѣкътъ-клонгомератъ, който се върти като вътропоказател — споредъ обстоятелствата и интересите си, — човѣкътъ-японска гжба, която вѣчно се изплъзва изъ ржцетъ ти. Той виси като копие надъ нейното хамелионство.

Славейковъ пледира личността отъ културенъ мащабъ. А той може да се добие само отъ

духовния опитъ на народитѣ, по-напреднали отъ насъ. Отъ приобщението, проникването ни отъ тѣхъ и дори заимствването на чужди съкровища нѣма да загубимъ нищо, наопаки — само ще вземемъ оржидия да разработимъ по-дълбоко духовната си рудница. Затова е противъ спекулантия съ девиза за т. н. „родно“, у които се превръща въ смѣтка да се понижатъ мѣрки, за да могатъ нищожествата да се измѣрватъ съ подобните на себе си — и най-ограничения умъ да значи, да води и да решава само на това основание, че биль до-машенъ. Известна е борбата на Пенчо Славейковъ противъ утвърдението на бай Ганя въ душата на българина, драстичното му отношение къмъ „фасулковщината“.

Славейковъ е за творческата личностъ, неподчинена на никакви канони и неограничена отъ никакви условности и зависимости. И естествено врагъ на филистерството, на блаженото самодоволство, на практическото благополучие.

Но най-големата си енергия Славейковъ посветява на борба съ глупостта. Глупостта и бездарността има инстинкта винаги да се организира, да вика, да крещи, да прави аларми, да хленчи и... да предявява претенции. Ако се прочетатъ отъ неговите 8 тома особено двата „Българска литература“, ще се види съ каква динамитна сила Славейковъ непрекъснато разбива желѣзобетонитѣ на глупостта — въ литературата и живота и, разбира се, най-вече въ литературата. Защото и тогазъ, както и днесъ — макаръ че не толкова много, колкото днесъ — тя е неизчерпаема въ многообразието си и ненадминаема въ динамичността си. Тя е постоянно въ „акция“.

Славейковъ я преследва навсѣкжде, преследва я нѣкога съ аргументъ, другаде — съ ирония, на трето мѣсто — съ бичъ, и винаги — съ вдѣхновение, което иде отъ най-високи пориви, отъ неотстъпно строга съвестъ и отъ грижа да се внесе въ литературния и културния ни животъ порядъкъ. Защото глупостта и бездарността е същевременно и неизтощимо продуктивна и нейните плѣвели оплитатъ и задущватъ всѣки свежъ стъркъ на истинското творчество и мисълъ. Славейковъ мисли, че степента на всѣко, следователно и на нашето литературно развитие, нѣма да се измѣрва по количеството на членоветѣ на писателските съюзи, а по рѣдките дѣла и само по даровитите личности, за които

(Следва на 5-а страница)

За униженитѣ въ Народната опера

Българската народна опера, основана преди повече отъ двадесетъ и петъ години, измина периода на организиране и оформяване. Днесъ, по мнението на видни чужденци, я заема първо мѣсто между оперитѣ театри на балканските страни.

Два отъ най-важните фактори въ нашата опера, обаче, оперните артисти и оркестрътъ, безъ да подменяваме останалите колегии, още не сж получили, за жалостъ, признанието и положението, което сж заслужили съ своята работа. Да се босновемъ.

Идеалътъ на съвременното оперно изпълнение е синтеза между игра пѣние. Това е напълно противоположно на старото италианско оперно разбиране.

Въ настоящето оперно изпълнение на играта на оперния артистъ е отдава еднакво значение както на неговия гласъ.

Затова много по трудно се намиратъ оперни артисти, отколкото драматични артисти. Талантливиятъ артистъ следъ къса подготовка започва да играе на сцената, когато перниятъ артистъ не само ще трѣбва да бжде добъръ артистъ, но и отлично школуванъ пѣвецъ, за

което се изисква най-малко 4—5-годишна подготовка.

Изглежда, у насъ това не е разбрано и оперните артисти сж приравнени материално и морално съ артистите на драмата.

Броятъ на оперните артисти при нашия театъръ е двадесетъ и три, отъ които двадесетъ и единъ сж следвали или специализирали на западъ 1—5 години. Нѣкои отъ тия пѣвци въ миналото сж били членове на западно-европейски театри, а други продължаватъ ежегодно да гастролиратъ съ успѣхъ на съседни и по-далечни оперни сцени. Обикновено тѣ разполагатъ съ единъ готовъ репертуаръ отъ около десетъ опери, като всѣка година го увеличаватъ съ 2—3 роли. Но има и пѣвци, които участвуватъ въ почти всѣка опера. Излишно е да се споменава за особната и извънредна работа, съ която сж обременени тия пѣвци. Отъ миналата година заплатитѣ на оперните артисти сж намалени съ 40—50%. Противъ тази неправда трѣбва да се протестира.

Много по-зле поставенъ отъ артистите е оркестрътъ при операта. Той се състои отъ избрани инструменталисти чрезъ конкурсенъ

(Следва на 4-а страница)

Дѣлко

РАЗКАЗЪ ОТЪ ПАНЧО МИХАЙЛОВЪ

Сутринъ гората, обсипана съ хилядитѣ бисерчета на росата, е спокойна; само тукъ-тамъ ще се обади по нѣкоя малка птичка, неспокойна ще прехвъркне отъ клонъ на клонъ и случайно докоснатиятъ сухъ



отъ другия ѝ край.

По-късно тежки боси стѣпки чу-

пять сухитѣ нападали сжчки. Всички знаеха, че сж на Дѣлко. Обикновеното това време той излизаше отъ скривалището си и разчорленъ, немитъ, отъ врата на врата обикаляше селото. Децата веднага се събираха около него, подръпваха му ту пояса, ту нѣкоя увиснала кръпка.

— У-у! — Дѣлко какъвъ е страшенъ!

Но той не имъ се сърдѣше. Напротивъ, потупваше ги весело по бузичкитѣ, защото си знаеше, че все нѣкое ще му даде парче хлѣбъ.

Ухилень, той го взимаше съ грамадната си ржка и изчезваше пакъ въ гората. Тамъ набързо и лакомо

го изяждаше и, вече ситъ, почваше да пѣе и лудува около нѣкое дърво. После, уморень, отчупваше нѣкой дългъ прѣтъ и презъ цѣлия денъ, седналь на сѣнка, безъ да дигне глава, важень и мѣлчаливъ, го одѣлваше съ ножчето си. Отъ тамъ и произлѣзе прѣкора му — Дѣлко.

Често помагаше и на селянитѣ въ оранята или вършитбата, като най-тежката работа оставяха на него.

— Хай, Дѣлко, хайде, бабинъ, сега пѣкъ е редъ на царевичата...

И той вдигаше леко пълнитѣ чували и ги носѣше на воденицата. Тамъ женитѣ, ратаитѣ и воденичаря — всички се шегуваха съ него и му подаряваха по нѣщо.